

T.C.

**MUĞLA SİTKİ KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**SPORCULARIN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN
FAİR-PLAY DAVRANIŞINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ALANINDA YÜKSEK LİSANS
TEZİ**

ESMA TEKE

**DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. ERCAN ZORBA**

**MART, 2018
MUĞLA**

T.C.

**MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**SPORCULARIN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN
FAİR-PLAY DAVRANIŞINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

ESMA TEKE

Sağlık Bilimleri Enstitüsünce

“Yüksek Lisans”

Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 15/03/2018

Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 08/03/2018

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Ercan ZORBA

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Murat ÖZMADEN

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Kemal GÖRAL

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Feral ÖZTÜRK

MART, 2018

MUĞLA

TUTANAK

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nün **14/02/2018** tarih ve **104/11** sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin **24** maddesine göre **Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı** Yüksek lisans öğrencisi Esmâ TEKE'nin "**Sporcuların Kişilik Özelliklerinin Fair-Play Davranışına Etkisinin İncelenmesi**" adlı tezini incelemiş ve aday **08/03/2018** tarihinde saat **11:00**'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra **60** dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin **kabul** olduğuna **oy birliği** ile karar verildi.

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Ercan ZORBA

Üye

Yrd. Doç. Dr. Murat ÖZMADEN

Üye

Doç. Dr. Kemal GÖRAL

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum **“Sporcuların Kişilik Özelliklerinin Fair-Play Davranışına Etkisinin İncelenmesi”** adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakça 'da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

15/03/2018

Esmâ TEKE

YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

YAZARIN

Soyadı: TEKE

Adı: Esmâ

Kayıt No:

TEZİN ADI

Türkçe Sporcuların Kişilik Özelliklerinin Fair-Play Davranışına Etkisinin İncelenmesi

Y. Dil: An Investigation Of The Effect Of Athletes' Personality Traits On Fair-Play Behaviors

TEZİN TÜRÜ: Yüksek Lisans Doktora Sanatta Yeterlilik
(X) O O

TEZİN KABUL EDİLDİĞİ

Üniversite :Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Fakülte :Spor Bilimleri Fakültesi

Enstitü :Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Diğer Kuruluşlar :

Tarih :

TEZ YAYINLANMIŞSA

Yayınlayan :

Basım Yeri :

Basım Tarihi :

ISBN :

TEZ YÖNETİCİSİNİN	
Adı, Soyadı	: Ercan ZORBA
Ünvanı	: Yrd. Doç. Dr.
TEZİN YAZILDIĞI DİL: Türkçe	TEZİN SAYFA SAYISI: 42
TEZİN KONUSU (KONULARI) :	
1. Spor Branşları	
2.Sporcu Kişiliği	
3. Fair-Play Davranışı	
TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER:	
1. Sporcu	
2. Kişilik	
3. Fair-Play	
İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELER:	
1. Athlet	
2. Personality	
3.Fair-Play	
1- Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum	☒
2- Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir	☐
3- Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir	☐
Yazarın İmzası :	Tarih : 15/03/2018

ÖZET

Bu araştırmada, sporcuların kişilik faktörlerinin fair-play davranışlarını nasıl etkilediğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini, Üniversite Sporlarına katılım gösteren aktif sporcular oluşturmaktadır. Bu sporculardan ulaşılabilen ve gönüllü olarak çalışmaya katılmayı kabul eden 111 (%24,3'ü kadın, %75,7'si erkek) sporcu örnekleme yer almıştır. Araştırmada, veri toplamak amacıyla; Gosling ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilen ve Atak (2013) tarafından Türkçeye uyarlanan "On-Maddeli Kişilik Ölçeği", Vallerand ve arkadaşlarının (1997) geliştirdiği ve Balçıkanlı (2009) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan "Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği" ve katılımcıların bazı kişisel bilgilerine ulaşabilmek için araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır.

İstatistiki analiz olarak, ölçeklerin güvenilirliği Cronbach alpha katsayısı ile hesaplanmış, ardından değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek için korelasyon analizi, kişiliğin fair-play boyutları üzerindeki etkisini tespit edebilmek için de hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır.

Elde edilen bulgular, kadınların erkeklere göre, yaşı küçük olanların ise yaşı büyük olanlara göre daha fazla fair-play davranışına sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca sporcuların kişilik özelliklerinden "sorumluluk duygusu" $p < 0,05$ düzeyinde, "yumuşak başlılık" ise $p < 0,01$ düzeyinde fair-playe yönelik anlamlı bir etkiye sahiptir.

ABSTRACT

In this study, it is aimed to examine how the athletes' personality factors affect their fair-play behaviors. The population of the research is the active athletes participating in the university sports. 111 athletes (24,3% female; 75,7% male) who agreed to participate voluntarily participated in this study. The "Ten-Person Personality Scale" developed by Gosling et al. (2003) and later adapted to Turkish by Atak (2013) and the "Multidimensional Sportspersonship Orientations Scale" developed by Vallerand et al. (1997) and later adapted to Turkish by Balcıkanlı (2009) were used in order to collect data for the study. These scales were included in the questionnaire by adding demographic variables.

As a statistical analysis, Cronbach's alpha coefficient test was used to check reliability of the scales. A correlation analysis was conducted for each scale and demographic characteristics, and a hierarchical regression analysis was used in order to determine the effect of athletes' personality on fair-play behaviors.

According the findings, female athletes have more fair-play behavior than male athletes, similarly younger athletes have more fair-play behavior than older athletes. Moreover, conscientiousness ($p < 0,05$) and agreeableness ($p < 0,01$) sub-dimensions of personality have a significant effect on fair-play behavior of athletes.

ÖNSÖZ

Fair-play olgusu rakibe karşı dürüstlüğü ve saygıyı ön plana çıkararak sporun gelişimine katkıda bulunan, bu özelliği ile spor bilimleri alanında araştırmalara konu olan önemli bir kavramdır.

Sporcuların kişilik özelliklerinin fair-play davranışına etkisinin incelendiği bu çalışmada elde edilen sonuçların spor bilimine katkıda bulunacağına inanıyorum. Bu çalışmanın planlanmasında ve yürütülmesinde emeği geçen danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Ercan ZORBA'ya, ayrıca öğrenim hayatımda desteğini esirgemeyen aileme sonsuz teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
Tablolar Listesi	vi
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Araştırmanın Amacı	1
1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	2
1.5. Araştırmanın Varsayımları	2
2. LİTERATÜR BİLGİLER	3
2.1. Spor	3
2.1.1. Sporun Tanımı ve Gelişimi	3
2.2. Kişilik	5
2.2.1. Kişiliğin Tanımı	5
2.2.2. Kişiliği Oluşturan Faktörler	7
2.2.2.1. Kalıtım ve Bedensel Yapı	7
2.2.2.2. Sosyo-Kültürel Faktörler:	8
2.2.2.3. Aile Faktörü	8
2.2.2.4. Sosyal Yapı ve Sosyal Sınıf Özellikleri	8
2.2.2.5. Diğer Faktörler	9
2.2.3. Kişilik Benzeri Kavramlar	9
2.2.3.1. Karakter	10
2.2.3.2. Mizaç (Huy)	10
2.2.3.3. Yetenek	10
2.2.3.4. Benlik	11
2.2.4. Kişiliği Açıklayan Kuramlar	11
2.2.4.1. Psiko-Analitik Kuram	11

2.2.4.2. Davranışçı Kuram	12
2.2.4.3. Fenomolojik Kuram	13
2.2.4.4. Özellik (Trait) Kuramı	13
2.2.5. Beş Faktör Kişilik Modeli	13
2.2.5.1. Dışa Dönüklük-İçe Dönüklük	14
2.2.5.2. Sorumluluk - Sorumsuzluk/Dağımsıklık	14
2.2.5.3. Geçimlilik-Düşmanlık	14
2.2.5.4. Duygusal Denge-Dengesizlik	14
2.2.5.5. Gelişime Açıklık/Gelişmemişlik	15
2.3. Fair-Play	15
2.3.1. Fair-Play'in Tanımı	15
2.3.2. Fair-Play'in Tarihi Gelişimi	16
2.3.2.1. Antik Çağda Fair-Play	16
2.3.2.2. Orta Çağda Fair-Play	17
2.3.2.3. Yeni Çağda Fair-Play	17
2.3.3. Türkiye'de Fair-Play'in Gelişimi	18
3. YÖNTEM	19
3.1. Araştırma Modeli	19
3.2. Veri Toplanma Araçları	19
3.3. İstatistiksel Analiz	20
4. BULGULAR	21
5. TARTIŞMA ve SONUÇ	30
6. KAYNAKLAR	33
EKLER	39
ÖZGEÇMİŞ	42

Tablolar Listesi

Tablo 1. Sporcuların Demografik Özellikleri	21
Tablo 2. On-Maddeli Kişilik Ölçeği Güvenirlik Analizi	22
Tablo 3. Fair-Play Ölçeği Güvenirlik Analizi	22
Tablo 4. Fair-Play Davranışının Cinsiyete Göre t Testi Bulguları	23
Tablo 5. Branşlara Göre Fair-Play Davranışı Ortalamaları	23
Tablo 6. Değişkenler Arasındaki Korelasyon Tablosu	23
Tablo 7. Sporcu Kişiliğinin Sosyal Normlara Uyum Boyutuna Etkisi Ve Regresyon Analiz Bulguları	25
Tablo 8. Sporcu Kişiliğinin Kurallar ve Yönetime Saygı Boyutuna Etkisi Ve Regresyon Analiz Bulguları	26
Tablo 9. Sporcu Kişiliğinin Sporda Sorumluluklara Bağlılık Boyutuna Etkisi Ve Regresyon Analiz Bulguları	27
Tablo 10. Sporcu Kişiliğinin Rakibe Saygı Boyutuna Etkisi Ve Regresyon Analiz Bulguları	28
Tablo 11. Sporcu Kişiliğinin Fair-Play Davranışına Etkisi Ve Regresyon Analiz Bulguları	29

1. GİRİŞ

Sporunda fair-play temelinde kurallara bağlılık, rakiplere saygıyı ifade etmektedir. Bununla birlikte, bir oyunda veya yarışmada cömertlik göstermek, yenme veya yenilgide ölçülü davranışlar sergilemeyi vurgular. Bu davranışlar, sporcular, antrenörler, yöneticiler ve taraftarlardan da beklenmektedir (Loland, 2002). Uluslar arası fair-play komitesine göre “fair-play, bir takımın veya sporcunun mağlubiyeti ya da performansının düşmesini göze alarak yaptığı bir jesttir” (Şahin ve ark., 2014).

Fair-play davranışları müsabakaların kalitesini artıran, oyuncular, antrenörler, hakemler ve taraftarlar açısından pozitif etkiler oluşturan olgudur. Fair-play davranışlarının gösterilmesi spor etkinliğine katılan tüm bireyleri saygı çerçevesinde birleştirir, çatışmaları önler (Kaidal, Badaki ve Sanusi, 2014).

1.1. Problem

Literatürde sporcuların fair-play davranışlarına yönelik bulguların sınırlı olması ve bu konuda çok az bilgini yer alması bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Bu problemin çözümüne katkıda bulunmak amacıyla aşağıdaki araştırma soruları geliştirilmiştir.

1. Sporcu kişiliğinin “sosyal normlara uyum boyutuna” etkisi var mıdır?
2. Sporcu kişiliğinin “kurallar ve yönetime saygı boyutuna” etkisi var mıdır?
3. Sporcu kişiliğinin “sporda sorumluluklara bağlılık boyutuna” etkisi var mıdır?
4. Sporcu kişiliğinin “rakibe saygı boyutuna” etkisi var mıdır?
5. Sporcu kişiliğinin toplamda “fair-play davranışına” etkisi var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, sporcuların kişilik faktörlerinin fair-play davranışlarını nasıl etkilediğinin incelenmesidir. Sporun ana teması kazanmak-kaybetmek olduğundan dolayı, sportif mücadelede etik değerler göz ardı edilebilmektedir. Sporcuların hakça yarışma anlayışına sahip olmaları spor etiği açısından önemlidir. Dolayısıyla, bu

araştırmada, sporcuların kişilik özelliklerinin incelenerek fair-play davranışına nasıl etki ettiği ortaya konulacak, ardından fair-play davranışlarının artırılması yönünde spor literatürüne katkıda bulunulmaya çalışılacaktır.

1.3. Araştırmanın nemi

Özellikle profesyonel sporlarda büyük paraların söz konusu olması, amatör olarak bilinen birçok spor dalında önemli başarıları gerçekleştiren sporcuların ödül veya başka adlar altında ciddi kazançlar sağlamaları sporu endüstri haline getirdi (Erdemli, 2002). Dolayısıyla, spor yoluyla daha fazla statü ve daha fazla ödül kazanma çabaları, sporcuları oyun kuralları ve spor etiği dışında davranışlara itebilmektedir.

Fair-play, sporcuların müsabakalar esnasında, zorlaşan şartlar altında bile kurallara duyarlı ve bilinçli olarak uymaları, eşitliği bozmamak amacıyla haksız avantajlardan kaçınmaları, rakiplerinin dezavantajlı durumlarından faydalanmamaları ve rakiplerini oyunun gerçekleşmesini sağlayan partnerler olarak görüp değer vermele-riyle kendisini göstermektedir (şahin ve ark., 2014).

Bu araştırma fırsat eşitliğini ve adaleti sağlama açısından sporcuların kişilik ve fair-play davranışlarını ortaya koyma açısından önemli görülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma niversite sporlarını kapsamaktadır. Ayrıca bu araştırma, zaman ve maliyet yönünden daha ekonomik olabilmesi için niversite spor branşlarında faaliyet gösteren Muğla Sıtkı Koçman niversitesi sporcuları ile sınırlandırılmıştır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmaya katılan sporcuların kişilik ve fair-play sorularına verdiği cevaplarla konuyu kapsadığı varsayılmıştır.

2. LİTERATÜR BİLGİLER

2.1. Spor

2.1.1. Sporun Tanımı ve Gelişimi

Kale (2007) sporun anlamını ve önemini şu sözlerle ifade etmektedir. Dünyanın en güzel uğraşı anlamına gelen ve ‘cum grano salis’ olarak ifade edilen spor kavramı, orta çağ Latincesinde ‘dispotare’ ve ‘deportare’ kelimelerinden türetilmiştir. Bu iki Latince kavram, hareket etme, eylemde bulunma vb anlamları içermektedir. Zaten bu iki kavram iyice analiz edildiğinde; bu kavramların içinde spor, sport ya da port şeklinde oluşumları görmek mümkün olmaktadır. Aslında İngilizcede ‘departure’ kelimesinin karşılığı olarak da ‘hareket, hareket etme’ kullanılmaktadır. Dilimizde ‘depar’ kelimesi de ‘hızlı koşma’ anlamında uzun yıllar kullanılmış ve halen kullanılmaktadır. Spor, bünyesinde bulunduğu harfler itibariyle de farklı algılanabilmektedir. Örneğin; sistem prensip- otorite- rekor kelimeleri de spor kelimesini sembolleştirebilmektedir. Her ne kadar bu yaklaşım nominal olarak onun etimolojik yapısına uymuyor olsa bile bu ifade, sporu uygulama açısından çok iyi tanımlamaktadır. Çünkü spor, sistematik bir düzen içerisinde, belirli kurallara ve otoriteye dayalı yapılan eylemin rekorla sonuçlanmasını talep eden bir kavramdır. Ancak, rekor anlayışı en üst hedef olarak algılanmaktadır. Bu en üst hedef olma özelliğini bünyesinde taşıyan rekorun yakın ve akraba kavramları galip gelme, kazanma, lider olma ve şampiyonluk kavramlarıdır.

Spor çok yönlü bir kavram olduğundan, sporun tanımı konusunda değişik yazarlar, farklı tanım ve görüşler ortaya koymuşlardır. Bunun sebebi ise, sporun kapsamı, branşları, hedefleri, içerikleri ve yapılış biçimlerinin farklı biçimde algılanıp değerlendirilmesindedir (Fişek, 1998).

Spor; kişinin belli düzenlemeler içinde fiziksel aktivitesini ve motorik becerilerini zihinsel, ruhsal ve sosyal davranışlarını geliştiren ve bu özelliklerini belirli kurallar içinde yarıştırmasını amaçlayan biyolojik, pedagojik ve sosyal bir uğraştır (Çıdam, 1996) şeklinde tanımlamıştır.

Spor, yapan (sporcu) açısından kazanmaya dönük teknik ve fiziki bir çaba; izleyen açısından yarışmaya dayalı estetik bir süreç; toplum geneline oluşturulan bütün içinde de, yerine göre o toplumun çelişki ve özelliklerini olduğu gibi yansıtan bir ayna, yerine göre onu yönlendirebilen etkili bir araç, son tahlilde, önemli bir toplumsal kurum olarak karşımıza çıkmaktadır (Orkunoğlu, 1985) olarak “ tanımlamıştır.

Spor, bireyin organik, psikolojik sağlığını geliştiren, sosyal davranışlarını düzenleyen, zihinsel ve motorik belirli bir düzeye getiren biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgudur (Yıldıran, 1996).

Spor, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın temel unsuru olan insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek, kişiliğin oluşumunu, karakter özelliklerinin gelişimini sağlamak, bilgi, beceri ve yetenek kazandırarak çevreye uyumu kolaylaştırmak, kişiler, toplumlar ve uluslararası dayanışma, kaynaşma, barışı sağlamak, kişinin mücadele gücünü arttırmak yanında belirli kurallara göre, rekabet ölçüleri içerisinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve yarışmada üstün gelme amacıyla yapılan faaliyetler olarak tanımlanabilir. Bu özelliklerinden dolayı çağımızda spor çok yönlü, çok faydalı, çok amaçlı ve çok çeşitli boyutlar kazanmış ve evrenselleşmiştir (Tuncay, 1991).

İnsanların vücudunu eğitmesi ile ilgili düşünceler, dünya üzerindeki varlıkları kadar eskidir. Milyonlarca yıl önce insanoğlu, zor doğa koşulları karşısında savunmasız kalmışsa da, zamanla beslenme, giyinme, barınma ve savunma eylemlerini gerçekleştirmiştir. Doğa koşullarının zorluğuyla günlük yaşam içerisinde çok sık karşılaşmış olan insanoğlu, güç ve yeteneklerini geliştirirken, beden eğitimi egzersizlerine yer vermiştir (Tayga, 1990). Bu egzersizler bir veya birden fazla kişinin katılımıyla içgüdüsel olarak uygulandılarından dolayı ‘doğal hareketler’ olarak isimlendirilir. Doğal hareketler, kişinin ve yaşadığı topluluğun refah seviyesine ve kültürel yapısına göre değişmekte olup, farklı uygulamalardan meydana gelmektedir (Alpman, 1972). İlk çağlarda insanın hareket anlayışı, yaşam şartlarına bağlı olarak doğal yaşam ile uğraşması ve beslenme ihtiyaçlarını karşılamak için avlanması gibi aktivitelerin içerisinde kalmıştır. İlkel vücut 5 alıştırmaları arasında, insanın yer değiştirme şekli olan yürüme ve koşma başta gelir (Tarcın, 1932). Yürüme, insanın

çeşitli etkenler altında yer değiştirme ihtiyacından doğan içgüdü ile meydana gelen en doğal hareket şeklidir. Kas ve eklemlerin kendisine verdiği olanağı kullanan insan, karnını doyurmanın, yaşayışını sürdürmenin, kaçıp kurtulmanın, kovalayıp yakalamanın kolaylığını denemiştir. Koşu, insanın bacaklarına ve nefesine güvendiği sürece kendisini güvenilir hissetmesini sağlamıştır. İnsanlar sürekli hareket halinde olarak doğa koşulları ile mücadele eder ve hayatını devam ettirir. Ancak insanoğlu tarih boyunca hayatını kolaylaştırma arayışına girmiş ve günümüze kadar gelmiştir. Bu arayış sonunda gelişen teknoloji ile insanların fiziki aktivitesini azaltmış ve bununla birlikte beden ve ruh sağlıklarında ciddi sıkıntılar oluşmaya başlamıştır. Özellikle bu sıkıntılar sanayi inkılabı (1783) ile birlikte endüstrileşen toplumlarda ortaya çıkmaya başlamıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında ve 1980'li yıllarda ülkemizde sanayileşme hız kazanmıştır. İnsanlar sanayi bölgelerine göç etmiş ve zamanlarını hareketsiz işlerde harcamışlardır. Modern teknoloji ile gün içinde harcadığımız enerji miktarı her geçen gün biraz daha azalmaktadır. Eskiden rutin işler için kullandığımız enerji, bugün yalnızca bir parmağımızın 'çalıştır' tuşuyla birleşmesi ile gerçekleşmektedir. Bir tuşla biten günlük işler boş zaman aktivitesi için yeterli zamanı bolca sağlamakta ve bu da her geçen gün egzersize olan ihtiyacımızı artırmaktadır. Bu ülkelerin yöneticileri de önlem olarak spor dalları kurup halklarını spora teşvik etmişlerdir (Erdemli, 2002).

2.2.Kişilik

2.2.1.Kişiliğin Tanımı

Kişilik kelimesinin kökeni Latince'de bulunan "persona" kavramına dayanmaktadır. Batı dillerindeki karşılığı ise "personality-personnalite" olarak kullanılmaktadır (Soncu, 2012).

McAdams (1997) kişiliği; insan yaşantısında uzun yıllar boyunca ilgi gördüğünü ve kişiliğin bilimsel anlamda gelişmesinden dolayı diğer bilim alanlarından ayrı olarak ortaya çıktığını ifade etmiştir (Yelboğa, 2006).

Literatür incelendiğinde kişilik üzerine birçok çalışma yapılmış, yapılan çalışmalarda farklı tanımlar kullanılmıştır.

Bunlardan bazıları;

- Kişilik, bireyin hem biyolojik hem psikolojik ve bunun yanında kalıtsal ve sonradan kazanılmış bütün yeteneklerini, duygularını, arzularını, alışkanlıklarını ve bütün davranışlarını kapsar (Yücel ve Kaynak, 2008).
- Kişilik, bireyin iç ve dış çevresiyle iletişime geçtiği, diğer bireylerden ayıran, tutarlı ve yapılaşmış bir ilişki biçimidir (Cüceloğlu, 2003).
- Kişilik, bireyin kendine has düşünce, karakter ve davranışlarını açıklayan psikofiziksel sistemlerin dinamik örgütlenmesidir (Allport, 1961).
- Kişilik; bireylerin kalıtsal yolla gelen özellikleri ile ailesinden, arkadaşlarından, kültüründen sosyalleştiği bütün çevresinden meydana gelen, kısacası doğuştan gelen özellikler ile sonradan elde ettiği özelliklerinin birleşimidir (Eren, 2004).
- Kişilik; bireylerin davranışlarını oluşturan izafi olarak değişmeyen özelliklerdir (Taşçı ve Eroğlu, 2007).
- Burger (2006) kişiliği, kişilik içi süreçler ve bireyin kendisinden dolayı oluşan tutarlı davranış kalıpları olarak açıklamıştır.
- Mc Shane ve Glinow'a (2003, Akt. Oğuz, 2007) göre "kişilik, nispeten kararlı bir davranış şekli olup bireyin davranışsal eğilimlerini gösteren tutarlılık gösteren içyapısını ifade eder."
- Özdevecioğlu (2002) da bireylerin kalıtım yoluyla gelen özellikleri ile sonradan toplum içinde hayatın kazandırdığı özelliklerin toplamı olarak kişiliği tarif etmektedir.
- Cattell (1965)'e göre kişilik ise bir bireyin belirli bir durum karşısında ne yapacağına ilişkin tahmin etmesini sağlayan yapıdır.
- Norman (1963) kişiliği; bireyde bulunan yapıların, davranış şekillerinin, ilgi ve yönelimlerinin, davranış ve yeteneklerin en karakteristik bütünlemesidir" şeklinde ifade etmiştir.
- Köknel'e (1997) göre kişilik, bir bireyin nesnel ve öznel taraflarıyla diğer bireylerden ayıran duygu, düşünce ve davranışların bir bütünü olarak tanımlamıştır.

Özet olarak kişilik, bireyin tüm özelliklerini yansıtan ve bireylerin birbirleriyle karşılaştırılması sonucunda, benzerlik ve farklılıklarını belirleyen özellikler bütünüdür.

2.2.2. Kişiliği Oluşturan Faktörler

Kişiliği oluşturan birden fazla faktör bulunmaktadır ve bu faktörlerin sayısı ve önemi kuramcılara göre farklılık göstermektedir. Genel olarak kişiliği oluşturan faktörler aşağıdaki şekilde incelenebilir. Bunlar sırası ile;

- Kalıtım ve Bedensel Yapı
- Sosyo-Kültürel Faktörler
- Aile Faktörü
- Sosyal Yapı ve Sosyal Sınıf Özellikleri
- Diğer Faktörler

2.2.2.1. Kalıtım ve Bedensel Yapı

Kalıtımsal faktörler (genotip), ana babadan soyaçekim yoluyla geçen tüm özellikleri kapsayan, bireyin doğduğu andan itibaren geçerli, zamanla değişmeyen ve insandan insana farklılık gösteren birtakım temel içsel özellikleridir (Luthans, 1995). Kişiliğin belirlenmesinde kalıtım faktörü önemli yer tutar. İnsanların kişisel özelliklerinin bir kısmı doğuştan gelmektedir. Bireyler, sahip oldukları kişilik özelliklerinin çoğunu ebeveynlerinden almışlardır. Çünkü genetik özellikler vücudunun yapı taşlarını oluşturur (Bouchard, 1996). Bireyin taşıdığı özelliklerden hangilerinin kalıtım yoluyla geçtiği belirlenmemiştir. Kişilik hem fiziksel hem mental hem de psikolojik olarak kalıtımla geçtiği bilinmektedir. Bu bağlamda insanın vücuduyla ilgili iskelet yapısı, boy, kilo, saç-göz ve ten rengi, zekâ durumu, duygusallık, karşı koyma ve dayanıklılık gibi bedensel, zihinsel ve duygusal özelliklerde kalıtımın payı oldukça fazladır (Güney, 2007).

2.2.2.2. Sosyo-Kültürel Faktörler:

Her birey doğduğu andan itibaren belli bir fiziksel yapı içindedir ve bu yapıdan yaşamı süresince etkilenir. Birey, sosyal çevresi ile girdiği etkileşimden meydana gelen “sosyalleşme” veya “toplumsallaşma” sürecinde, kendisine hazırlanmış olan belirli davranış şekillerini takip etmek zorunda kalmaktadırlar. Böylelikle birey, kendisine toplumda rol üstlenmeyi sağlayacak bir takım özellikler kazanmış olur. Örneğin, temizlik alışkanlığı, dili kullanma ve konuşma biçimi, yemek yeme biçimi, yargı kalıpları gibi benzeri davranışlar hep kültürün etkisi altında oluşmakta ve bireylerin tavır ve hareketlerini belirlemektedir (Kulaksızoğlu, 1999).

2.2.2.3. Aile Faktörü

Bireyin karşılaştığı ilk sosyal gurup ailedir. Bireyler sosyo-kültürel değerleri ilk olarak aile ortamında öğrenmeye başlar. Çocuklar ebeveynlerinin birçok kişilik özelliklerini, davranış biçimlerini, ahlaki ve kültürel değerlerini taklit ederek öğrenirler. Anne ve babanın çocuğa karşı olan tutumu da kişiliğin oluşumunu önemli ölçüde etkiler. Aile bireyleri deneyimlerini çocuğa farklı yollarla aktardıklarından dolayı her kişilik farklı şekilde ortaya çıkabilir (Fosberg, 1993).

2.2.2.4. Sosyal Yapı ve Sosyal Sınıf Özellikleri

Sosyalleşme kişinin başkalarıyla kurduğu ilişkiler sonucunda davranış örneklerini benimsemesi ve onlara uymasındır. Sosyalleşmenin sonucunda her fert kendi kültürünü benimser. Bireyin içinde bulunduğu sosyal sınıf; bireyin hayat tarzını, duygu ve düşüncelerini, eğilimlerini ve çeşitli kişisel özelliklerini etkileyebilir. Buna örnek verecek olursak; üst sınıfta dünyaya gelen çocuk büyük bir ihtimalle yaşamı boyunca rahat, iyi bir sosyal statüsü olan bir meslek sahibi olacak ve bulunduğu konna uygun davranışlar gösterecek; buna binaen bir alt sınıfta olan birey, kendi konna içinde sınıfına uygun davranışlar göstererek hayatına devam edebilecektir (Eroğlu, 2007). Bireylerin bulunduğu ilk sosyal grup ailedir. Hayatın ilerleyen zamanlarında çeşitli sosyal gruplarla etkileşime girerler. Örneğin; okul, takım, meslek

ve çalışma arkadaşlıklarının oluşumu, sosyal sınıf faktörünün etkisi altında olmaktadır (Güney, 2007).

2.2.2.5. Diğer Faktörler

Kişiliğin oluşmasında, bu faktörlerin dışında kitle iletişim araçları, doğum sırası ve durumsallık gibi faktörlerde etkilidir. Kitap, dergi, gazete, televizyon gibi kitle iletişim araçlarını kullanan bireyler ile kullanmayan bireyler arasında farklılık vardır. Kitle iletişim araçları olan kitap, gazete, dergi, televizyon; çocukların yetişmesinde ve yeni davranış kazanmalarında oldukça etkilidir. Bu iletişim araçlarını kullanan bireylerle kullanmayan bireyler arasında bazı farklılıklar vardır. Hedeflere ulaşmak için fırsatların ele geçirilmesi, başarılı ya da başarısız olunması kişiliği etkileyebilir (Schermerhorn ve ark., 1997). Doğum sırasının da kişiliğin oluşmasına etkisi bulunmaktadır. Alfred Adler'in araştırmasına göre, doğum öncesi ve doğum sonrası, bireyin zekâ ve yetenek düzeyini etkilemektedir. Bu araştırmaya göre ilk doğan çocuk daha yetenekli ve zeki olacak ayrıca daha rahat sosyal ilişkiler kurabilecektir (Güney, 2007).

Kısacası, kişilik oluşumu bireysel biyolojik gereksinim ve dürtülerin oluşturduğu, deneyerek ve öğrenerek kazanılan ve ahlaki değerlerle biçimlenen psikolojik alanın; sosyal etkileşim içinde kazandığı roller ve sosyal değerlerin dinamik etkileşimiyle bütünleşme sürecidir.

2.2.3. Kişilik Benzeri Kavramlar

Kişilik, insanın bütün özelliklerini kapsayan geniş bir kavramdır. Karakter, mizaç (huy), yetenek ve benlik gibi kavramlar da kişilikle ilgili olarak kullanılmaktadır. Karakter, kişiliğin ahlaki yönünü gösteren, huy veya mizaç ise kişiliğin duygusal tarafını ortaya koyan bir kavramdır. Bireyin kendisi ile ilgili algılamalarını ve değerlendirmelerini oluşturan kavram ise benliktir (Kulaksızoğlu, 1999).

2.2.3.1. Karakter

Karakter, kişiliğin sosyal ve ahlaki özelliklerini ifade eder. Karakter kişinin davranışlarının değerlendirilmesinde göz önünde bulundurulmuş temel standartlar ve değerler sistemidir (İnanç ve Yerlikaya, 2008). Karakter özellikleri doğumsal güçlere ya da temellere dayanmaz. Belirli bir yaşam tarzına bağlı kalabilmek için birey tarafından sonradan kazanılır (Adler, 2001).

Karakter; içinde bulunduğu sosyal çevrenin etkisiyle çocukluktan itibaren gelişmeye başlar ve şekil alır. Karakter; mantıklı düşünme, duygusal benimseme, örnek alma ve ceza-ödül yöntemiyle gelişir ve olgunlaşır. Karakterin oluşumu için iki unsur vardır. Toplumca iyi bilinen ve kabul edilenlerin yapılması sonucunda beğenilme, takdir edilme ve ödüllendirme unsuru. Bireylerin olumlu veya olumsuz olaylarla karşılaşmaları durumunda karakterlerinden taviz vermemelerini ifade eden gerçek idealler unsurdur. Bu unsur vicdan ve ahlaki kuralla, doğruyu ve iyi olanı seçtiren karakter basamağıdır (Güney, 2007).

2.2.3.2. Mizaç (Huy)

Bireyleri birbirinden ayıran özellikleri ifade eden bir kavramdır. Köknel (1984) mizacı, günlük yaşam içerisinde bireye has olan belirli duygusal reaksiyonların nitelik ve nicelik bakımından değişmesi olarak tanımlamıştır. Allport (1961) ise, mizacı “bireyin kendine özgü doğal bir duygusal yapıya sahip olma durumu” olarak ifade etmiştir. Bu mizaç tiplerinden bazıları ise hafif kanlı (sevimli ve neşeli), ağırkanlı (yavaş ve sert), melankolik (hüzünlü ve duygusal) ve asabiliktir (öfkeli ve saldırgan) (Eroğlu, 2000).

2.2.3.3. Yetenek

Kişiliği oluşturan bir diğer özellik ise yetenektir. Bunun yanı sıra kişiliğin şekillenmesinde de önemli bir faktördür. Yetenek kendi içinde ikiye ayrılır. Zihinsel yetenek, bireyin olayları kavrama, analiz etme, çözümlenme ve sonuca varabilme gibi

zihinsel özelliklerin tamamıdır. Bedensel yetenek ise bireylerin duyu organları aracılığı ile gerçekleştirdiği bedensel özelliklerin tamamıdır (Eroğlu, 2000).

2.2.3.4. Benlik

Benlik, bireyin kendi kişiliğine ait kanıları kapsayan, bireyin kendisini tanıma ve değerlendirme şeklidir. Benlik, doğumu izleyen dönemlerde, önce bedensel sonra ruhsal ve toplumsal gelişmelerden etkilenmektedir. İnsanların çevresiyle kurduğu ilişki ve etkileşim biçimleri, kişinin toplumsallaşmasını ve kendi benliğini tanımasını sağlamaktadır. Tüm bu ilişki ve etkileşim biçimleri, kişinin tutumunu, davranışını, olaylara ve nesnelere bakış açısını belirlemektedir (Güney, 2007).

2.2.4. Kişiliği Açıklayan Kuramlar

Araştırmacılar tarafından geliştirilen kişilik kuramları, insan davranışlarını anlamak, açıklamak, yordamak ve kontrol etmek için geliştirilmiş kavramsal sistemlerdir. Bu kuramların amacı mükemmel bir yapı ortaya koymak değildir. Her kuramın güçlü ve zayıf yönleri vardır. Kuramlar; farklı kuramcıların kişiliğe farklı bir açıdan bakarak önemli çalışmalar sonrasında oluşturulmuş ve geliştirilmiştir (Cüceloğlu, 2002; İnanç ve Yerlikaya, 2008).

2.2.4.1. Psiko-Analitik Kuram

Sigmund Freud tarafından geliştirilmiştir. Freud insan kişiliğinin 3 temel birimi olduğunu savunmaktadır. Bunlar; id, ego ve süper ego.

İd: Kişiliğimizin öyle bir yanı vardır ki bu yan toplumun en kaba, en ilkel, kalıtsal dürtü ve arzularını içerir. İd, zevk ilkesine göre işler ve hiç zaman harcamadan bütün isteklerinin yerine getirilmesini bekler.

Ego: İd'i kontrol altında tutmaya çalışan kişilik birimidir. Ego "gerçek ilkesi"ne göre işler. Gerçek dünya ile id arasında bir araçtır. Ego akılcı ve pratiktir. Ego bir anlamda id'in danışmanıdır, sürekli ona yol gösterir.

Süper-ego: Toplumun inandığı ahlaki değerlerin “doğruluğunu” ve “yanlışlığını” temsil eden kısmına üst-ben (süper-ego) denir (Cüceloğlu, 1999).

Psikoanalitik kuramına göre insan kişiliği, görelî olarak sabittir. Kişiliklerimiz temelde dürtülerle ve yaşamın ilk beş yılındaki çevresel olaylarla belirlenir (Atkinson ve ark. 1999). Freud’un önderliğinde ortaya konan psikanaliz çalışmalarına daha sonra Erikson, Adler, Jung, Berne, Horney, Murray ve Fromm gibi bilim adamları tarafından katkılar verilmiştir.

Carl Gustav Jung’a göre; bir kimsenin hayatını sürdürebilmesi için içedönük ve dışadönük yönleri denge içinde olması gerektiğini savunmuştur. Buna göre kişilik sorunları, içedönüklük ve dışadönüklük arasında var olan dengesizlikten doğar (Frager ve Fadimon, 1994). İçe dönük tip kendi içine çekilmiş ve dış dünyanın etkisini kabul etmeyen tiptir. Kendi içinden uyarınları alır. Dışa dönük tip, ihtiyaç duyduğu dış dünyaya yönelir. Uyarınları ise dış çevreden alır.

Adler’e göre; üstünlük duygusu bireylerin kendilerinde olmasını istediği gerçek güçtür. Bu duygu bireyin, başkalarına karşı kendisini üstün veya aşağı olarak tanımlamasına yol açar. Birey baskın olmak ve üstünlük geliştirmek için çabalar. Fromm’a göre kişilik; sosyal etkileşimler sonucunda hayat tecrübeleri ile oluşur ve sosyalleşme sırasında oluşan insan enerjisinin kanalize olma biçimlerini kapsar. Horney’e göre insanın yaşamında ki güven duygusu ve doyumunu kişiliğin yönelticisi ve belirleyicisi olarak açıklamıştır (Cüceloğlu, 1999).

2.2.4.2. Davranışçı Kuram

Psikoanalitik kuramın tam tersine, davranışın çevrenin veya durumsal bazı etkenlerin önemli olduğundan bahseder. Davranışçı kurama göre kişiliğin temel belirleyicilerinin; pekiştirme, cezalandırma, genelleme ve ayırt etme gibi kavramlardan oluşur (Cüceloğlu, 2002). Davranışçılar kişinin içinde olup bitenlerle ilgilenmez onun yerine gözlenebilir ve dolayısıyla ölçülebilir davranışların incelenmesi gerektiğini savunmuşlardır.

2.2.4.3. Fenomolojik Kuram

Bireyin dünya hakkındaki kendine özgü düşüncesi ile ilgilidir. Bu kuram kişilerin çevrelerinde meydana gelen olayları kişisel olarak nasıl algıladıkları ve yorumladıkları, yani bireyin fenomenolojisi üzerinde durur. Carl Rogers ve Abraham Maslow gibi hümanist psikologlar, kişinin benlik kavramını geliştirme ya da kendini gerçekleştirmesini gerektiğini vurgularlar (Atkinson ve ark., 1999; Akt. Cömert, 2009).

2.2.4.4. Özellik (Trait) Kuramı

Bu kurama göre kişilik; kişilik testleri ve dereceleme ölçekleri ile ölçülecek bazı özelliklerin bir araya gelmesiyle oluşur. Kişilik, özelliklerin bir sentezi olarak görülmektedir. Özellik kuramı iki önemli fikir üzerine kuruludur. Birincisi, kişilik özelliklerinin geçen zamanla nispeten kalıcı olduğunu düşünürler. İkincisi ise özellikler durumlar karşısında süreklilik gösterir (Tomrukçu, 2008).

2.2.5. Beş Faktör Kişilik Modeli

İlk olarak Francis Galton tarafından ortaya konan “temel sözcük hipotezi / fundamental lexical hypothesis” ile beş faktör kişilik özellikleri hakkında çalışmalara başlanmıştır (John ve diğ., 1988). Temel sözcük hipotezi, insanların göstermiş oldukları bireysel farklılıkların tüm dillerde anlamlandırılacağına ve sözcükler halinde yansıtılacağından dolayı kişilik yapısını içine alacak bir sınıflama oluşturma çabalarına dayanmaktadır (Goldberg, 1990).

Kişiliğin beş faktörü için, farklı birçok isim kullanılmış olsa da genel olarak nevrotiklik, dışa dönüklük, açıklık, uyumluluk ve sorumluluk kavramları kullanılır (Somer ve Goldberg, 1999). Modelde yer alan her kavram iki zıt kutuptan oluşur.

2.2.5.1. Dışa Dönüklük-İçe Dönüklük

Sosyallik, insanlarla birlikte olmanın verdiği mutluluk, iyimser, insan odaklı olma, eğlenmeyi sevme, iletişimi iyi, arkadaş canlısı olma gibi özellikler dışadönüklüğü temsil etmektedir. İçe kapanıklık, çekingenlik, ağır başlılık, coşkulu olmama, mesafeli olma, görev odaklı olma, utangaç ve sessiz sakin olma ise içe dönüklüğü temsil eder.

2.2.5.2. Sorumluluk - Sorumsuzluk/Dağınıklık

Çalışkan, hırslı, görev bilincinde olma, düzenli, titiz gibi özellikler sorumluluğu temsil etmektedir. Amaçsız, güvenilirmez, tembel, düzensiz, gevşek, ihmalcı, kararsız ve zevk düşkünü olmak ise sorumsuzluğu/dağınıklığı temsil etmektedir.

2.2.5.3. Geçimlilik-Düşmanlık

Yumuşak kalpli, iyi huylu, uyumlu, güvenilir, naif, yardımsever, merhametli, kolay aldanan, dürüst olma geçimliliği temsil etmektedir. Alaycı, kaba, şüpheli, işbirliği yapmayan, kinici, merhametsiz, sinirli ve dalavereci olmak ise düşmanlığı temsil etmektedir.

2.2.5.4. Duygusal Denge-Dengesizlik

Sakin, rahat, kendine güvenen, kuvvetli, sabırlı ve kendi halinden memnun olma duygusal dengeyi temsil etmektedir. Alıngan, sinirli, korkak, kendine güvensiz, sosyal korkusu olma, çaresiz, yetersiz, güvensiz, kuruntulu olma ise duygusal dengesizliği temsil etmektedir.

2.2.5.5. Gelişime Açıklık/Gelişmemişlik

İlgili, her şeyi bilmek isteyen, öğrenme potansiyeli geniş, yaratıcı, orijinal, hayal gücü yüksek, yenilikçi olmak gelişime açıklığı temsil etmektedir. Buna karşılık kapalı, gelenekçi, gerçekçi, ilgi alanı dar, sanatsal yönü olmama gelişmemişliği temsil etmektedir. (Bacanlı, İlhan ve Aslan, 2009; Korkmaz, 2006; Somer, Korkmaz ve Tatar, 2002; 2004; Tomrukçu, 2008).

2.3. Fair-Play

2.3.1. Fair-Play'in Tanımı

Fair-play ilk kez 18. Yüzyılın sonlarında İngiltere'de okul sporu anlamında kullanılmıştır. İngilizce kökenli olan fair-play kelimesinin kökeninde birleşik bir kelime olan "fairness" sözcüğü vardır. Fairness sözcüğü, girilen uğraşta dürüst davranmak, hak gözeterek, şövalyece, mertçe, insana yaraşır biçimde yaşamak anlamına gelmektedir (Erdemli, 1996).

Fair-play, hakça, dürüst oyun, kurallara uyumlu, rakibe saygılı olma, haksız avantajları kabul etmeme, rakibin kazanmış olduğu haksız dezavantajlardan yararlanmamaya ve en önemlisi rakibi yenmekten değil de rakiple beraber oynadığı oyundan zevk almaya, rakibinin attığı gollerinde güzelliğini takdir etmek anlamına gelmektedir (Pehlivan, 2004).

Fair-play kavramının kurallara ilişkin sportif erdem (formal) ve yaşama ilkesi olarak sportif erdem (informal) olarak iki değişik yanı ortaya çıkmaktadır (Erdemli, 1992).

Formal fair-play, kuralları önceden belirlenmiş bir yarışmada sporcular ve izleyicilerin bu kurallara uymaları gerekmektedir. Bu durumda bir sporcu, kuralları belirlenmiş, oyunu kazanmak ya da kendi lehine çevirmek için olan gücünü ortaya koyacaktır.

İnformal fair-play ise sporcuların ve izleyicilerin yarışmanın biçimsel kurallarına uymalarının yanı sıra, evrensel etiği temsil eder. Bu süreçte sporcuların, yarışmanın stresli sürecinde kendi beceri ve yetenekleri ile kazanamadıkları avantaj ve çıkarlardan vazgeçerek, rakiplerinin kişiliğine ve ahlaki değerlere saygı göstermesi,

adil bir yarışma sergileyebilmek adına en iyisini yapmaya çalışması anlamına gelmektedir (Orhun, 1992).

Sporun temelini rekabet oluşturur. Amacı ise kazanmak yatar. Ama ahlaklı ve adil bir şekilde kazanmak için fair-play ruhu gereklidir (Eitzen, 2006).

Genel olarak fair-playi üç anlamda şekillendirebiliriz. İlk olarak “iyi oyun” anlamında kullanılmıştır. İkinci olarak ise “iyi oyunu ortaya koyacak ruh hali ve sporcuya yakışan davranış kalıbı” olarak kullanılmıştır. Son olarak “iyi oyunun meydana gelmesi için oyunda bulunan kişilerin yapmak zorunda oldukları davranış ve tutumlarının tümü” olarak kullanılmıştır. Bu durum Fransa da ilerleyen yıllarda spor da, oyun alanlarında ve sosyal yaşantıda “genel dürüstlüğü” ifade etmeye başlanmıştır (Erdemli, 1992).

2.3.2. Fair-Playin Tarihi Gelişimi

Fair-play kavramını tarihsel dönem içerisinde incelendiğinde farklı süreçlerde değişik şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Bazı dönemlerde formal fair-play bazı dönemlerde ise informal fair-play anlayışı hâkim olmuştur. Ancak hangi şekilde olursa olsun tüm dönemlerde fair-play anlayışı olmuştur.

2.3.2.1. Antik Çağda Fair-Play

Tarihte fair-play kavramının değişik bir şekilde karşımıza çıktığı yer eski Yunanistan'dır ve günümüz fair-play kavramı ile kuralların belirlenmesi, hakemin kararlarına uyulması ve şans eşitliği gibi benzerlikler bulunmaktadır (Sezen, 2009).

Antik Yunan Olimpiyatlarında, yenilgi olduğunda rakibin üstünlüğünü gerektiği gibi tanıyacak, aralarındaki sportmenlik ruhunu benimseyecek sporcular beklenebilir (Godin, 1994).

Şans eşitliğine inanan, hakemin sözüne riayet eden antik çağ sporcuları, olimpiyat oyunlarından önce aylarca antrenman yaparak ve Elis’ de bir ay boyunca eşit beslenerek fırsat eşitliğini garanti altına almakla yükümlüydüler. Günümüz fair-play anlayışının antik çağdan ayrıldığı en önemli nokta, Eski Yunanlıların profesyo-

nel sporla amatör spor arasında farkın olduğunu anlayamamış olmalarıdır. (Sezen, 2009).

2.3.2.2. Orta Çağda Fair-Play

Orta Çağın en belirgin özelliği şövalyeliğin fair-play düşüncesi ile yorumlanmasıdır. Orta Çağ Şövalye Turnuvalarında fair-play fikri oldukça yaygındır. Hatta “fair” kavramının yerine çoğu zaman “şövalyece” kavramı kullanılmaktadır. Şövalyelik ile fair-play arasında, haksız avantajlardan kaçınma, rakibe saygı ve onurlu mücadele bakımından benzerlik olmasına rağmen, belirli noktalarda ayrılmaktadır. Orta çağ turnuvalarının seyircileri tamamen taraflı ve krallık gücünün bir gösteri alanı olduğundan, turnuvalarda fırsat eşitliği yerine, zümre menfaatleri ve gösteriş ön planda tutulmaktadır (Yıldıran, 1992).

Kelime olarak “fair-play” Orta Çağda henüz kullanılmamaktadır. Fakat centilmenlik dışı davranışlar için, 1467 yılına ait İngiliz Turnuva Kurallarında “faul play” tabiri kullanılarak, fair-playin temeli ortaya atılmaktadır (Yıldıran, 1992).

2.3.2.3. Yeni Çağda Fair-Play

Thomas Arnold, müdürlüğünü yaptığı Rugby Kolejinde ilk olarak öğrencilerin çağa uygun olmayan geleneklerini, tutum ve davranışlarını değiştirmeye çalışmaktadır. Hedefi genç Hristiyan centilmen bireyler yetiştirmek olan Arnold, bunun için dine ağırlık verir ve spora karşı kişisel bir ilgi duymadığı halde öğrencilerini spor sayesinde Hristiyanlaştırmayı umarak onları futbol, kriket gibi oyunlara yönlendirmektedir. Öğretmenleri de oyun esnasında centilmen davranışlarda bulunmayan öğrencileri uyarmaları için görevlendirmektedir. Uppingham okulunun müdürü olan Edward Thring ise Arnold’ın aksine öğrencilerin pratik hayata uyum sağlamayı amaçlamaktadır. Karakter eğitiminde sporun önemine inanarak spor ve jimnastiği ders programına koyarak ilk jimnastik salonunu inşa ettirir (Yıldıran, 1992).

2.3.3. Türkiye’de Fair-Playin Gelişimi

19. Yüzyıl ve öncesinde Türk sportif aktivitelerinde fair-playe ait davranışlar sergilenmektedir. Fair-play kavramının Türkçeye girmesiyle beraber aynı anlam taşıyan çeşitli sözcükler bulunmaktadır. Fair-play kavramı centilmenlik, sportmenlik veya efendilik kavramıyla ifade edilmektedir. Doğrudan fair-playe ilişkin ilk kaynak Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından çevirisi yaptırılarak 1994 yılında yayımlanan, “Sporda Erdemlik-Fair-Play” adlı eserdir. Böylelikle fair-play kavramı Türkçeye “sporda erdemlik” olarak girmekle beraber sonralarında ise “sportif erdem” kavramı benimsenmiştir (Yıldırım, 2002).

“Sportif erdem” tek bir erdem olarak değil, spora ilişkin tüm erdemleri kapsayan bir kavramdır (Erdemli, 1992).

Türkiye’de, fair-playe ilişkin ilk kurumsal yapılanma, 1981’de Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) bünyesinde oluşturulan Fair-Play Komisyonu’dur. Kuruluşuyla birlikte her branştan spor faaliyetlerinde, özellikle informal fair-play anlayışına örnek oluşturabilecek davranışlar konusunda araştırma yaparak sporcu belirleyen komisyon, 1983’ten itibaren Türkiye fair-play ödülünü kazanan sporcuları Uluslararası Fair-Play Konseyi’ne göndermeye başladı.

1983 yılı, fair-play bakımından Türkiye'nin ilk büyük başarı yılıdır. Konya amatör 1. küme futbol takımlarından Derbentspor'un kalecisi İsmet Karababa'nın, gol kararında tereddüde düşen hakeme topun kale çizgisini geçtiğini bizzat söyleyerek Milli Fair-Play ödülüne layık görülmüştür. Kendi ve takımı aleyhine de olsa, hake-min doğru karar almasına yardımcı olma erdemiyle informal fair-play için özgün bir örnek oluşturan sporcu, Uluslararası Fair-Play Konseyi ödülüne aday gösterilmiş ve fair-playin en büyük ödülü olan 1983 Fair-Play Trophy'sini kazanmıştır. İlerleyen yıllarda, Türkiye'nin aday gösterdiği birçok sporcu ve spor adamı, davranışları ya da katkıları nedeniyle uluslararası fair-play ödülleri kazanmıştır” (Yıldırım, 2002).

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma üniversite öğrencisi olan sporcular üzerinde genel tarama modeline göre yürütülmüştür. Tarama modeli, geçmişte gerçekleşmiş bir durumu ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu şekliyle tanımlanmaya çalışılır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2005). Araştırmanın evrenini üniversitelerde eğitim gören korfbol, voleybol, hentbol, futsal, futbol takımlarında ve mücadele sporları (boks, muay-thai, kick-boks, güreş) ile uğraşan bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinde eğitim gören ve aktif olarak korfbol, voleybol, hentbol, futsal, futbol takımlarında ve mücadele sporları (boks, muay-thai, kick-boks, güreş) ile uğraşan 111 sporcu (%24,3'ü kadın, %75,7'si erkek) örneklemini oluşturmaktadır. Ölçek formları gizliliğe önem verilerek, sporculara dağıtılmış ve iki hafta içerisinde yanıt vermeleri istenmiştir. Tüm sporcular araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır.

3.2. Veri Toplanma Araçları

Sporcuların kişiliğini ölçmek için Gosling ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilen ve Atak (2013) tarafından Türkçeye uyarlanan "On-Maddeli Kişilik Ölçeği" kullanılmıştır (EK 1). Bu ölçek, "deneyime açıklık (1-6)", "sorumluluk (2-7)", "dışa dönüklük (3-8)", "yumuşak başlılık (4-9)" ve "duygusal dengelilik (5-10)" olmak üzere beş önemli kişilik özelliğini ölçmektedir. Yedi derecelmeli Likert tipi olan bu ölçekte, her bir alt boyutta iki madde yer almaktadır. Ölçek Likert tipi (1=Hiç katılmıyorum, 7=Tamamen katılıyorum) yedili dereceden oluşmaktadır.

Sporcularda fair-play davranışını ölçmek için Vallerand ve arkadaşlarının (1997) geliştirdiği ve Balçıkkanlı (2009) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan "Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği" kullanılmıştır (EK 1). Balçıkkanlı araştırma-

sında bu ölçeğin “sosyal normlara uyum (1-5)”, “kurallar ve yönetime saygı (6-10)”, “sporda sorumluluklara bağlılık (11-15)” ve “rakibe saygı (16-20)” alt boyutlarını ele almıştır. Ölçek Likert tipi (1=Hiçbir zaman, 2=Nadiren, 3=Ara sıra, 4=Çoğu zaman, 5=Her zaman) beşli dereceden oluşmaktadır.

3.3. İstatistiksel Analiz

Ölçeklerin daha önce geçerliliği test edildiğinden sadece güvenilirliği test edilmiştir. Güvenirlik için Cronbach alpha katsayısı (0,622) hesaplanmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde tanımlayıcı istatistiklere ait aritmetik ortalama (X), standart sapma (SS), frekans (N) ve yüzde (%) değerleri hesaplanmıştır. Bağımsız grup karşılaştırmaları Paired T testi ile yapılmıştır. İki den fazla ve ilişkisiz grupların karşılaştırılmasında, One Way Anova, ilişki tespiti için ise korelasyon ve regresyon testleri kullanılmıştır. Anlam düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

4. BULGULAR

Tablo 1. Sporcuların Demografik Özellikleri

Değişkenler	f	%
Cinsiyet	Kadın	27 24,3
	Erkek	84 75,7
Sınıf	1	16 14,4
	2	34 30,6
	3	29 26,1
	4	32 28,8
Branşlar	Korfbol	17 15,3
	Voleybol	19 17,1
	Hentbol	10 9
	Futsal	22 19,8
	Futbol	17 15,3
	Mücadele Sporları	26 23,4

Araştırmaya katılan sporcuların (n=111) %24,3'ü kadın, %75,7'si erkektir. Tüm sporcuların yaş ortalamaları $21,77 \pm 2,41$ 'dir. Sporcuların %14,4'ü birinci sınıfta, %30,6'sı ikinci sınıfta, %26,1'i üçüncü sınıfta ve %28,8'i dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir. Sporcuların %15,3'ü Korfbol, 17,1'i Voleybol, %9'u Hentbol, %19,8'i Futsal, %15,3'ü Futbol takımlarında ve %23,4'ü ise mücadele sporlarında (boks, muay-thai, kick-boks, güreş) yer almaktadır (Tablo 1).

Tablo 2. On-Maddeli Kişilik Ölçeği Güvenirlik Analizi

Boyutlar	Cronbach Alpha
Dışa dönüklük (1. ve 6.madde)	0,716
Yumuşak başlılık (2. ve 7. madde)	0,853
Sorumluluk (3. ve 8. Madde)	0,640
Duygusal dengelilik (4. ve 9. madde)	0,828
Deneyimlere açıklık (5. ve 10. madde)	0,881
Tüm maddeler	0,622

On-Maddeli Kişilik Ölçeği'nin Cronbach Alpha Katsayısı 0,622'dir, bu değere göre ölçek oldukça güvenilirdir. Ölçeğin dışa dönüklük ile sorumluluk boyutu oldukça güvenilir, yumuşak başlılık, duygusal dengelilik ve deneyimlere açıklık boyutları yüksek derecede güvenilir bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 3. Fair-Play Ölçeği Güvenirlik Analizi

Boyutlar	Cronbach Alpha
Sosyal normlara uyum (1-5. maddeler)	0,697
Kurallar ve yönetime saygı (6-10. maddeler)	0,683
Sporda sorumluluklara bağlılık (11-15. maddeler)	0,744
Rakibe saygı (16-20. maddeler)	0,764
Tüm maddeler	0,872

Fair-Play Ölçeğinin Alpha Katsayısı 0,872'dir, bu değere göre ölçek yüksek derecede güvenilirdir. Sosyal normlara uyum, kurallar ve yönetime saygı, sporda sorumluluklara bağlılık ve rakibe saygı boyutları oldukça güvenilir bulunmuştur (Tablo 3).

Tablo 4. Fair-Play Davranışının Cinsiyete Göre t Testi Bulguları

Cinsiyet	N	X	Ss	t	p
Kadın	27	4,26	0,48	2,995	0,003*
Erkek	84	3,92	0,53		

*p<0,01

Sporcuların cinsiyetine göre fair-play davranışlarına göz atıldığında, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla fair-play davranışına sahip olduğu görülmektedir (p<0,01). Kadınların daha fazla fair-play davranışına sahip olması, kadınların daha duyarlı, daha duygusal, daha narin olmasından kaynaklandığı söylenebilir (Tablo 4).

Tablo 5. Branşlara Göre Fair-Play Davranışı Ortalamaları

Branşlar	Fair-Play	
	X	ss
Korfbol	4,16	0,51
Voleybol	3,91	0,46
Hentbol	4,33	0,33
Mücadele Sporları	4,21	0,47
Futsal	3,76	0,70
Futbol	3,74	0,39

Branşlara göre fair-play davranışları değerlendirildiğinde en fazla fair-play davranışına sahip olan branş hentbol olduğu görülmektedir (x=4,33). En düşük fair-play davranışına sahip olan branş ise futboldur (x=3,74). Futbolun en düşük fair-play davranışına sahip olması, futbolda amatör de olsa para kazanma faktörünün zaman zaman futbolcuları fair-play davranışı dışına çıkarabilmektedir (Tablo 5).

Tablo 6. Değişkenler Arasındaki Korelasyon Tablosu

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.Cinsiyet	1											
2.Yaş	,410**	1										
3.Sınıf	,136	,550**	1									
4.Dışa dönüklük	-,245**	-,159	-,055	1								
5.Yumuşak başlılık	,002	-,088	-,091	-,006	1							
6.Sorumluluk	-,005	-,117	-,006	,272**	-,094	1						
7.Duygusal dengelilik	-,073	-,078	,017	-,151	,192*	,005	1					
8.Deneyime açıklık	-,290**	-,403**	-,245**	,402**	-,018	,396**	,076	1				
9.Sosyal normlara uyum	-,262**	-,360**	-,117	,138	,066	,156	,052	,323**	1			
10.Kurallar ve yönetime saygı	-,176	-,046	,046	,184	,075	,260**	-,201*	,246**	,394**	1		
11.Sporde sorumluluklara bağlılık	-,236*	-,241*	-,033	,201*	,167	,302**	-,029	,330**	,470**	,562**	1	
12.Rakibe saygı	-,201*	-,073	,012	,102	,267**	,117	,016	,094	,329**	,544**	,595**	1
13.Fair-Play	-,276**	-,215*	-,024	,194*	,198*	,259**	-,047	,299**	,662**	,788**	,840**	,830**

**P<0,01, *P<0,05

Korelasyon analizinden görüleceği üzere, cinsiyette negatif korelasyon bulunmaktadır. Buna göre kadın sporcular erkek sporculara göre daha fazla fair-play davranışına sahiptir. Yaş arttıkça sporcuların fair-play davranışı düşmektedir. Dışa dönüklük ve yumuşak başlılık kişilik özelliği arttıkça, fair-play davranışı da anlamlı bir şekilde ($p<0,05$) artmaktadır. Sporcuların sorumluluk duygusu arttıkça fair-play davranışı da anlamlı bir şekilde ($p<0,01$) artmaktadır (Tablo 6).

Tablo 7. Sporcu Kişiliğinin Sosyal Normlara Uyum Boyutuna Etkisi Ve Regresyon Analiz Bulguları

Değişkenler	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	<i>t</i>	<i>P</i>
	Beta	Standart Hata	Beta		
Cinsiyet	-,148	,139	-,108	-1,060	,292
Yaş	-,071	,030	-,292	-2,412	,018*
Sınıf	,062	,061	,110	1,012	,314
Dışa dönüklük	-,011	,052	-,022	-,212	,833
Yumuşak başlılık	,021	,031	,061	,659	,511
Sorumluluk	,035	,058	,059	,591	,556
Duygusal dengelilik	-,004	,037	-,010	-,103	,918
Deneyime açıklık	,083	,050	,188	1,666	,099
$R^2=0,191$; Düzeltilmiş $R^2=0,128$; $F=3,017$; $P<0,01$					

* $P<0,05$; ** $P<0,01$

Burada, “sporcu kişiliğinin” sosyal normlara uyum boyutuna, kurallar ve yönetime saygı boyutuna, sporda sorumluluklara bağlılık boyutuna, rakibe saygı boyutuna ve toplamda fair-play davranışına etkisi bulgularına yer verilmiştir.

Çoklu regresyon analizine göre, sadece yaş değişkeninin sosyal normlara uyum boyutuna negatif etkiye sahiptir ($p<0,05$), (Tablo 7).

Tablo 8. Sporcu Kişiliğinin Kurallar ve Yönetime Saygı Boyutuna Etkisi Ve Regresyon Analiz Bulguları

Değişkenler	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	<i>t</i>	<i>P</i>
	Beta	Standart Hata	Beta		
Cinsiyet	-,269	,148	-,185	-1,816	,072
Yaş	,017	,031	,067	,558	,578
Sınıf	,060	,065	,100	,924	,358
Dışa dönüklük	-,009	,055	-,017	-,167	,868
Yumuşak başlılık	,059	,033	,163	1,783	,078
Sorumluluk	,133	,062	,214	2,148	,034*
Duygusal dengelilik	-,111	,040	-,260	-2,790	,006**
Deneyime açıklık	,089	,053	,189	1,680	,096

$R^2=0,198$; Düzeltilmiş $R^2=0,135$; $F=3,139$; $P<0,01$

* $P<0,05$; ** $P<0,01$

Sorumluluk kişilik özelliği, kurallar ve yönetime saygıyı anlamlı ve pozitif olarak etkilemektedir ($p<0,05$). Duygusal dengelilik ise anlamlı ve negatif etkiye sahiptir ($p<0,01$), (Tablo 8).

Tablo 9. Sporcu Kişiliğinin Sporda Sorumluluklara Bağlılık Boyutuna Etkisi Ve Regresyon Analiz Bulguları

Değişkenler	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	<i>t</i>	<i>P</i>
	Beta	Standart Hata	Beta		
Cinsiyet	-,241	,158	-,152	-1,527	,130
Yaş	-,040	,033	-,141	-1,200	,233
Sınıf	,087	,069	,133	1,259	,211
Dışa dönüklük	-,003	,059	-,004	-,043	,966
Yumuşak başlılık	,084	,035	,214	2,389	,019*
Sorumluluk	,161	,066	,235	2,421	,017*
Duygusal dengelilik	-,051	,042	-,110	-1,210	,229
Deneyime açıklık	,094	,057	,182	1,663	,099

$R^2=0,235$; Düzeltilmiş $R^2=0,175$; $F=3,920$; $P<0,01$

* $P<0,05$; ** $P<0,01$

Yumuşak başlılık ve sorumluluk kişilik özellikleri sporda sorumluluklara bağlılık boyutuna anlamlı ve pozitif olarak etki etmektedir ($p<0,05$), (Tablo 9).

Tablo 10. Sporcu Kişiliğinin Rakibe Saygı Boyutuna Etkisi Ve Regresyon Analiz Bulguları

Değişkenler	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	<i>t</i>	<i>P</i>
	Beta	Standart Hata	Beta		
Cinsiyet	-,445	,212	-,221	-2,101	,038
Yaş	,010	,045	,028	,223	,824
Sınıf	,048	,093	,057	,512	,609
Dışa dönüklük	,006	,078	,008	,074	,941
Yumuşak başlılık	,149	,047	,299	3,156	,002**
Sorumluluk	,125	,089	,145	1,405	,163
Duygusal dengelilik	-,033	,057	-,056	-,580	,563
Deneyime açıklık	,002	,076	,004	,031	,975

$R^2=0,140$; Düzeltilmiş $R^2=0,173$; $F=2,081$; $P<0,05$

* $P<0,05$; ** $P<0,01$

Yumuşak başlılık kişilik özelliği rakibe saygı boyutuna anlamlı ve pozitif olarak etki etmektedir ($p<0,01$), (Tablo 10).

Tablo 11. Sporcu Kişiliğinin Fair-Play Davranışına Etkisi Ve Regresyon Analiz Bulguları

Değişkenler	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	<i>t</i>	<i>P</i>
	Beta	Standart Hata	Beta		
Cinsiyet	-,276	,126	-,218	-2,195	,030*
Yaş	-,021	,027	-,093	-,788	,432
Sınıf	,064	,055	,123	1,165	,247
Dışa dönüklük	-,004	,046	-,009	-,090	,928
Yumuşak başlılık	,078	,028	,250	2,790	,006**
Sorumluluk	,113	,053	,209	2,150	,034*
Duygusal dengelilik	-,050	,034	-,135	-1,476	,143
Deneyime açıklık	,067	,045	,164	1,493	,138

$R^2=0,234$; Düzeltilmiş $R^2=0,174$; $F=3,903$; $P<0,01$

* $P<0,05$; ** $P<0,01$

Sporcuların cinsiyeti fair-play davranışına anlamlı etki göstermektedir. Kadın öğrenciler, erkek öğrencilere göre daha fazla fair-play davranışı sergilemektedir. Bu durum, cinsiyet özellikleri dikkate alındığında kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha narin, kurallara uyma duygusu daha yüksek olduğundan kaynaklandığı söylenebilir.

Sporcularda sorumluluk duygusu arttıkça fair-play davranışları da anlamlı olarak artmaktadır ($p<0,05$). Benzer şekilde, sporcuların yumuşak başlılığı arttıkça fair-play davranışları $p<0,01$ düzeyinde anlamlı bir şekilde artmaktadır (Tablo 11).

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmanın bulguları kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla fair-play davranışına sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum, cinsiyet özellikleri dikkate alındığında kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha narin ve kuralara uyma duygusu daha yüksek olduğundan kaynaklandığı söylenebilir. Literatür incelendiğinde; Tucker ve Parks'ın (2001) yaptığı çalışmada kadınların saldırgan davranış puanlarının erkeklerden daha düşük olduğunu bulmuştur. Farklı çalışmalara bakıldığında cinsiyetin fair-play davranışları üzerinde etkisinin olduğu ve kadınların fair-play davranış puanlarının erkeklere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir (Coulomb-Cabagno ve Rasclé 2006; Papageorgiou, 2008; Shields ve ark., 2007).

Ökten'in (2009) yaptığı çalışmada kadınların erkeklere oranla daha fazla toplumsal uyuma uygun davranışlar sergilediğini belirtmiştir. Ayrıca cinsiyet açısından fair-play davranışlarının incelendiği çalışmalara bakıldığında kadınların erkeklere oranla daha fazla fair-play davranışı sergilediği görülmektedir (Satcher, 2006; Tsai ve Fung 2005; Koç, 2013).

Branşlara göre fair-play davranışları değerlendirildiğinde en fazla fair-play davranışına sahip olan branşın hentbol olduğu görülmektedir. En düşük fair-play davranışına sahip olan branş ise futboldur. Futbolun en düşük fair-play davranışına sahip olması, futbolda amatör dahi olsa para kazanma faktörünün zaman zaman sporcuları fair-play davranışı dışına çıkarabilmektedir. Benzer şekilde, Yıldırım ve Sezen'in (2006) yaptığı çalışmada futbolcuların diğer branşlardaki sporculara göre daha az fair-play davranışı sergilediği görülmüştür. Stornes ve Ommundensen'in (2004) hentbolcular üzerine yaptığı çalışmada, hentbolcuların sosyal normlara uygun davranışlar ve saygı göstergelerinin çok yüksek olduğu belirtilmiştir. Bu çalışma da araştırmamızla benzerlik göstermektedir.

Bu araştırmanın korelasyon analizinden görüleceği üzere, yaş arttıkça sporcuların fair-play davranışı düşmektedir. Kavussanu ve arkadaşlarının (2006) yapmış olduğu araştırma sonucuna göre ise sporda anti sosyal davranışlar prososyal davranışlara oranla ve anti sosyal davranışlar büyük yaş gruplarında küçük yaş gruplarına oranla daha sık görülmektedir.

Dışa dönüklük ve yumuşak başlılık kişilik özelliği arttıkça, fair-play davranışı da anlamlı bir şekilde artmaktadır. Dışa dönük kişilerin sosyal kişiler olarak kabul ettiğimiz için, sosyal kişilerin fair-play davranışları benimsediklerini söyleyebiliriz. Sezen'in 2009 yılında yapmış olduğu çalışmada empatik eğilimi yüksek olan bireylerin sosyal davranışlarının da olumlu olduğunu dile getirmiştir. Yani empatik eğilimi yüksek olan bireyler fair-play davranışlarını benimsemektedir. Dışa dönüklük kişilik özelliği empatik eğilimin pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu bilinmektedir (Kapıkıran, 2016).

Yumuşak başlılık ve sorumluluk kişilik özellikleri sporda sorumluluklara bağlılık boyutuna anlamlı ve pozitif olarak etki etmektedir ($p<0,05$). Yumuşak başlılık ve sorumluluk kişilik özelliğine sahip bireylerin, spor yaşantısında da sorumluluk duygusunun yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Yumuşak başlılık kişilik özelliği rakibe saygı boyutuna anlamlı ve pozitif olarak etki etmektedir ($p<0,01$). Barrick ve Mount (1991) de yumuşak başlılık kişilik özelliğini kibar, nazik, esnek, güvenilir, iyi mizaçlı, işbirliğine yatkın, affedici, yumuşak kalpli ve hoşgörülü olma şeklinde açıklamıştır. Bu tanımdan yola çıkarak yumuşak başlı kişilik özelliğine sahip sporcuların hoşgörülü olacağından dolayı rakibe karşı saygının pozitif olacağını desteklemektedir. Çalışmalarda görüldüğü gibi dışa dönüklük ve yumuşak başlılık kişilik özellikleri fair-play davranışlarla pozitif yönde ilişki olduğunu dile getirmeleri çalışmamızı desteklemektedir.

Sporcuların sorumluluk duygusu arttıkça fair-play davranışı da anlamlı bir şekilde artmaktadır. Luther ve Hotz (1994) yaptıkları çalışmada sorumluluk duygusu ve fair-play arasında pozitif anlamlı ilişkinin olduğunu, spor ve oyun ile sorumluluk duygusunun artacağını, bununla birlikte sorumluluk kişilik özelliğine sahip kişilerin kurguladıkları oyun ile fair-play davranışlarını kendilerinin gözeteceklerini dile getirmiştir. Sorumluluk kişilik özelliği, kurallar ve yönetime saygıyı anlamlı ve pozitif olarak etkilemektedir ($p<0,05$). Sorumluluk duygusu yüksek olan sporcuların kurallara daha fazla dikkat ettiğini, yönetime olan saygıya daha fazla önem verdiğini, davranışlarında disiplinli olduklarını ve çevresine karşı daha saygılı davrandıklarını söyleyebiliriz.

Çoklu regresyon analizine göre, yaş değişkeni sosyal normlara uyum boyutuna negatif etkiye sahiptir ($p<0,05$). Yaş arttıkça rekabet seviyesinin artması ile fair-

play davranış puanlarında düşüş görülmektedir. Tsai ve Fung (2005) yaptıkları çalışmada yaşı büyük sporcuların sportmenlik yönelimlerini daha düşük olduğunu belirtmiştir. Başka bir çalışmada Coulomb-Cabagno ve Rascle (2006) rekabet seviyesi arttığında saldırgan davranışların da arttığını vurgulamıştır. Bu araştırmada rekabet seviyesinin yaşla birlikte artmasının görülmesi çalışmamızı desteklemektedir.

Sonuç olarak, kadınların erkeklere göre, yaşı küçük olanların yaşı büyük olanlara göre, kişilik özelliklerinden; yumuşak başlılık ve sorumluluk duygusuna sahip kişilik özelliklerinin diğer kişilik özelliklerine göre daha fazla fair-play davranışı sergiledikleri söylenebilir. Ayrıca branşlara göre en yüksek fair-play davranışını hentbol oyuncularının, en düşük ise futbol oyuncularının sahip olduğu söylenebilir.

Öneri vermek gerekirse; sporda fair-play davranışının önemi göz önüne alındığında spor takımlarının yöneticileri ve antrenörleri, sporcularına kişilik testleri yaparak, özellikle erkek sporcular ve yaşı büyük olan sporcular ile kişilik özelliklerinden dışa dönüklük, duygusal dengelilik ve deneyime açıklık kişilik özelliğine sahip sporculara daha fazla fair-play eğitime tabi tutulmalıdır. Ayrıca zihinsel antrenman programlarında ve saha uygulamalarında antrenörler kişilik özelliklerine göre sporculara fair-play davranışı hatırlatmalarına yer verebilirler.

6. KAYNAKLAR

- Adler, A. (2001). İnsan Tanıma Sanatı. (8. Baskı), Say Yayınları, İstanbul.
- Allport, G.W. (1961). Pattern and growth in personality. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Alpman, C. (1972). Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi. Millî Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Atak, H. (2013). On-Maddeli Kişilik Ölçeği'nin Türk Kültürü'ne Uyarlanması. Nöropsikiyatri, 50, 312-319.
- Atkinson, R.L., Atkinson, R.C., Smith, E.E., Bem Daryl, J. and Nolen-Hoeksema, S. (1999). Psikolojiye Giriş, Y. Alagon (Çev.). Arkadaş Yayınevi, İstanbul.
- Bacanlı, H., İlhan, T., Aslan, S. (2009). Beş Faktör Kuramına Dayalı Bir Kişilik Ölçeğinin Geliştirilmesi: Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 7(2), 261-279.
- Barrick, M.R. and Mount, M.K. (1991). The big five personality dimensions and job performance: A meta-analysis. Personnel Psychology, 44, 1-25.
- Bouchard, J.R. (1996). Genetics and evolution: Implications for personality theories. In J.Newman (Ed.), Measures of the five factor model and psychological type: A major convergence of research and theory. (pp. 20-42). Gainesville, FL.: Center for Application of Psychological Type.
- Burger, J.M. (2006). Kişilik. Çev: İnan Deniz Erguvan Sarioğlu. Kaknüs Yayıncılık, İstanbul.
- Cattell, R. (1965). The Scientific Analysis Of Personality. Penguin Books, Baltimore.
- Coulomb-Cabagno, G. and Rasclé, O. (2006). Team Sports Players' Observed Aggression As A Function Of Gender Competitive Level And Sport Type. Journal Of Applied Social Psychology, 36 (8), 1980-2000.
- Cömert, M. (2009). Okul Yöneticilerinin Ertelemecilik Davranışları, İş Yükleri ve Kişilik Özelliklerine İlişkin Algıları, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

- Cüceloğlu, D. (1999). İnsan Ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları. (9. Basım), Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Cüceloğlu, D. (2002). İnsan ve Davranışı. (11. Baskı), Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Cüceloğlu, D. (2003). İnsan ve Davranışı. (12. Baskı), Remzi Yayıncılık, İstanbul.
- Çıdam, K. (1996). Televizyon ve Spor “Spor ve Spor Magazin Programlarında Erotizm ve Şiddet”. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Demirkan, S. (2006). Özel Sektördeki Yöneticilerin ve Çalışanların Bağlanma Stilleri, Kontrol odağı, İş Doyumu ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Eitzen, S.D. (2006). Fair and foul. Rowman & Littlefield Publishers, USA.
- Erdemli, A. (1992). Fair-Play ve Olimpizm. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri 2.Ulusal Kongresi Bildirileri, Yayın No: 3. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yayınları, 180-185. Ankara.
- Erdemli, A. (1996). İnsan, Spor ve Olimpizm. Sarmal Yayınevi, İstanbul.
- Erdemli, A. (2002). Temel Sorunlarıyla Spor Felsefesi. E Yayınları, İstanbul.
- Eren, E. (2004). Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi, (8. Baskı), Beta Yayınları, İstanbul.
- Eroğlu, F. (2000). Davranış Bilimleri. (5. Baskı), Beta Basım, İstanbul.
- Eroğlu, F. (2007). Davranış Bilimleri. (8. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Fisek, K. (1998). Türkiye’de ve Dünya’da Spor Yönetimi. Bağırhan Yayınevi, Ankara.
- Frazer, R. and Fadimon, J. (1994). Personality and Personal Growth. Second Edition, Harper Collins Publishers, New York.
- Fosberg, M. (1993). Childhood affects office politics. Personal Journal, 123, 8.
- Godin, G. (1994). L’esprit sportif ça compte. Bibliothèque Nationale du Québec. Canada.
- Goldberg, L.R. (1990). An alternative “description of personality”: The big-five factor structure. Journal of Personality and Social Psychology, 59, 1216-1229.

Gosling, S.D., Rentfrow, P.J. and Swann, W.B. Jr. (2003). A very brief measure of the Big Five personality domains. *Journal of Research in personality*, 37 (3), 504-528.

Güney, S. (2007). *Yönetim ve Organizasyon*. 2. Basım, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

İnanç, B.Y. ve Yerlikaya, E. (2008). *Kişilik Kuramları*. Pegem Yayıncılık, Ankara.

John, O. P., Angleitner, A. and Ostendorf, F. (1988). The lexical approach to personality: A historical review of trait taxonomic research. *European Journal of Personality*, 2, 171-203.

Kaidal, A., Badaki, O.L. and Sanusi, A.A. (2014). Sports and conflict prevention; the way forward for global peace. *Journal of Sports and Physical Education*, 1 (7), 18-21.

Kapıkıran, N.A. (2016). Üniversite Öğrencilerinde Ahlaki Davranışın Empatik Eğilim ve Kendini Ayarlama Açısından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (28), 33-47.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 15. Baskı, Nobel Yayınevi, Ankara.

Kavussanu, M., Seal, A.R. and Phillips, D.R. (2006). Observed prosocial and antisocial behaviours in male soccer teams: Age differences across adolescence and the role of motivational variables. *Journal of Applied Sport Psychology*, 18 (4), 326-344.

Koç, Y. (2013). *Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği (BEDSDÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*. Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15 (1), 96-114.

Korkmaz, M. (2006). Okul Yöneticilerinin Kişilik Özellikleri ile Liderlik Stilleri Arasındaki İlişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 12 (46), 199–226.

Köknel, Ö. (1984). *Kişilik*. Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.

Köknel, Ö. (1997). *İnsanı Anlamak*. Altın Yayıncılık, İstanbul.

Kulaksızoğlu, A. (1999). *Ergenlik Psikolojisi*. Remzi Kitabevi, İstanbul.

Loland, S. (2002). *Fair-play in sport: A moral norm system*. London: Routledge.

Luthans, F. (1995). *Organizational behavior* (7th ed.). New York: McGraw-Hill.

Luther, D. and Hotz, A. (1994). Fairness im sport-lernen fürs leben?. *Leibesübungen - Leibeserziehung*, 48 (5), 4-8

Norman, W.T. (1963). Toward an adequate taxonomy of personality attributes: Replicated factor structure in peer nomination personality ratings. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 66, 574-583.

Oğuz, Y. (2007). Okul Müdürlerinin Demografik ve Kişilik Özellikleri ile Çatışma Yönetimi Stili Tercihleri Arasındaki Farklılıklar ve İlişkiler. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Olimpizm ve Sporun En Önemli Unsuru: Fair Play", *Olimpiyat Dünyası*, 1 (Temmuz 1995), s. 38.

Orhun, A. (1992). Fair-play okul sporunda bir eğitim ilkesidir. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Bildirileri 20-22 Kasım. Yayın No:3. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu Yayınları, Ankara.

Orkunoğlu, O. (1985). *Voleybol Antrenörünün El Kitabı*. B.T.G.M. Voleybol Federasyonu Yayını, Ankara.

Ökten, Ş. (2009). Toplumsal Cinsiyet ve İktidar: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Toplumsal Cinsiyet Düzeni. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (8), 302-3012.

Özdevecioğlu, M. (2002). Kamu ve Özel Sektör Yöneticileri Arasındaki Davranışsal Çalışma Koşulları ve Kişilik Farklılıklarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Erciyes Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19, 115-134.

Papageorgiou, M., Hassandra, M. and Hatzigeorgiadis, A. (2008). Fair-play in physical education: Effects of sex, age and intrinsic motivation. *Inquiries in Sport & Physical Education*, 6 (2), 162-168.

Pehlivan, Z. (2004). Fair-play Kavramının Geliştirilmesinde Okul Sporunun Yeri ve Önemi. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, II (2), 49-53.

Satcher, N.D. (2006). Social and moral reasoning of high school athletes and nonathletes. Unpublished doctoral dissertation, The University of Southern Mississippi.

Schermerhorn, J.R., Hunt, J.G. and Osborn, R.N. (1997). Organizational Behavior. 6th Edition, Jhon Wiley and Sons Inc., USA.

Sezen Balçıkanlı, G. (2009). Profesyonel Futbolcuların Fair playe Yönelik Davranışları ile Empatik Eğilim Düzeyleri Arasındaki İlişki. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Shields, D.L., LaVoi, N.M., Bredemeier, D.L. and Power, F. C. (2007). Predictors of poor sportpersonship in youth sports: Personal attitudes and social influences. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 29, 747–762.

Somer, O. and Goldberg, L.R. (1999). Personality processes and individual differences. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76 (3), 431-450.

Somer, O., Korkmaz, M. ve Tatar, A. (2004). Kuramdan Uygulamaya Beş Faktör Kişilik Modeli ve Beş Faktör Kişilik Envanteri (5FKE). Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.

Soncu, A. (2012). Kimliklerin İnşasında Kurumsal Dergilerin Rolü: Türk Yurdu ve Ülkü. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Stornes, T. and Ommundsen, Y. (2004). Achievement goals, motivational climate and sportpersonship: A study of young handball players. *Scandinavian Journal of Education*, 48 (2), 205-221.

Şahin, H.M., Şebin, K., Yılmaz, M. ve Şahin, M. (2014). Sporda Şiddetin Boyutları. Nobel Yayınevi, Ankara.

Taşçı, D. ve Eroğlu, E. (2007). Yöneticilerin Kişilik Özellikleri ile Kullandıkları İkna ve Etkileme Taktiklerinin Kullanım Sıklığı Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (17), 533–546.

Tarcan, S. S. (1932). *Beden Terbiyesi Oyun Jimnastik Spor Devlet Matbaası*, İstanbul.

Tayga, Y. (1990). Türklerde Spor Tarihine Genel Bir Bakış, Ankara, 2(5), 20-21.

Tomrukçu, B. (2008). Beş Faktör Kişilik Özellikleri ile İş Değerleri Arasındaki İlişki Üzerine Bir İnceleme. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Tsai, E. and Fung, L. (2005). Sportspersonship in youth basketball and volleyball players. *The Online Journal of Sport Psychology*, 7(2), 37-46.

Tucker, L. W. and Parks, J. B. (2001). Effects of gender and sport type on intercollegiate athletes perceptions of the legitimacy of aggressive behaviors in sport. *Sociology of Sport Journal*, 18 (4), 403-413.

Tuncay, R. (1991). Rehberlik ve Beden Eğitimi. 1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, 334, İzmir.

Vallerand, R.J., Briere, N.M., Blanchard, C. and Provencher, P. (1997). Development and validation of the multidimensional sportspersonship orientations scale. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 19 (2), 197-206.

Yelboğa, A., (2006). Kişilik Özellikleri ve İş Performansı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi* 8 (2), 196-217.

Yıldıran, İ. (1992). Sporda Fair-Play Kavramının Tarihsel Boyutları. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri 2. Ulusal Kongresi Bildirileri, Yayın No:3. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yayınları, 174-179, Ankara.

Yıldıran, İ., Yetim, A. ve Senel, Ö. (1996). Farklı Cinsiyetteki Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri. *Bed. Eğt. Spor Bil. Der.* I(1), 52-57.

Yıldıran, İ. (2002). Fair-Play: Kapsamı, Türkiye'deki Görünümü ve Geliştirme Perspektifleri. 7.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresine Sunulan Bildiri (Teksir), 17-29 Ekim, Antalya.

Yıldıran, İ. ve Sezen, G. (2006). Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Sportmenlik ve Profesyonellik Arasında İkilem Barındıran Somut Örnek Olaylara Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11 (3), 3-14.

Yücel, C. ve Kaynak, S. (2008). Öğretmenlerin Kişilik Özellikleri ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 20, 685-707.

EKLER

EK 1.

Değerli sporcu,

Aşağıda “sporda fair-play” konulu anket bulunmaktadır. Bu anketler bilimsel bir çalışmada kullanılacak olup, bilime yapacağınız katkıdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Esmâ Teke

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

BES Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

Kişisel Bilgiler

Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

Yaşınız:

Sınıfınız:

<i>Aşağıda spora ilişkin bazı davranışları nasıl değerlendirdiğiniz ile ilgili ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir ifadenin yanına, o ifadenin sizi tanımlama düzeyini dikkate alarak uygun gördüğünüz sütunu işaretleyin.</i>	1. Hiçbir zaman	2. Nadiren	3. Ara sıra	4. Çoğu zaman	5. Her zaman
1. Maçı kaybetsem de rakibimi tebrik ederim.					
2. Hakem kararlarına uyarım.					
3. Kaybedeceğimden emin olsam bile maçta elimden gelen çabayı gösteririm.					
4. Yere düşen rakibimin kalkmasına yardım için elimi uzatırım.					
5. Bir yenilgiden sonra rakip takım antrenörü ile tokalaşırım.					
6. Oyun kurallarına saygı duyar ve uyarım.					
7. Maçta çok hata yapsam bile mücadeleyi bırakmam.					
8. Eğer elimden gelirse, haksız bir şekilde oyundan atılmak üzere olan rakibimin oyunda kalması için hakemle konuşurum.					
9. Bir yarışmadan sonra rakibimi iyi performansından dolayı kutlarım.					
10. Yaptığım sporun tüm kurallarına mutlaka uyarım.					
11. Eksikliklerimi gidermek için neler yapacağımı düşünürüm.					
12. Rakibim sakatlandığında, yardım alabilmesi için hakemden oyunu durdurmasını isterim.					
13. Galip geldiğimde bile, kaybeden rakibimin gayretini takdir ederim.					
14. Hatalı karar verdiğinde bile hakeme saygımı kaybetmem.					
15. Tüm antrenmanlara katılmak benim için önemlidir.					
16. Rakibim haksız yere cezalandırılırsa bu durumu düzeltmeye çalışırım.					
17. Rakibim haksız yere cezalandırılırsa bu durumu düzeltmeye çalışırım.					

18. Hakemler dışında, resmi maç/saha görevlilerinin uyarılarını da dinlerim.					
19. Antrenmanlarda elimden gelen her şeyi yaparım.					
20. Rakibim spor malzemelerini unutmuşsa yedeklerimi ona ödünç veririm.					

<i>Aşağıda spora ilişkin bazı davranışları nasıl değerlendirdiğiniz ile ilgili ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir ifadenin yanına, o ifadenin sizi tanımlama düzeyini dikkate alarak uygun gördüğünüz sütunu işaretleyin.</i>	1. Hiç katılmıyorum	2. Çoğunlukla katılmıyorum	3. Katılmıyorum	4. Kararsızım	5. Katılıyorum	6. Çoğunlukla katılıyorum	7. Tamamen katılıyorum
1. Kendimi dışa dönük, istekli olarak görüyorum.							
2. Kendimi eleştirel, kavgacı olarak görüyorum.							
3. Kendimi güvenilir, özdisiplinli olarak görüyorum.							
4. Kendimi kaygılı, kolaylıkla hayal kırıklığına uğrayan olarak görüyorum.							
5. Kendimi yeni yaşantılara ve yeniliklere açık olarak görüyorum.							
6. Kendimi çekingen, sessiz olarak görüyorum.							
7. Kendimi sempatik, sıcak olarak görüyorum.							
8. Kendimi altüst olmuş, dikkatsiz olarak görüyorum.							
9. Kendimi sakin, duygusal olarak dengeli görüyorum.							
10. Kendimi geleneksel, yaratıcı olmayan olarak görüyorum.							

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Esmâ TEKE

Doğum Yeri : Muğla

Doğum Yılı : 1991

Medeni Hali : Bekar

EĞİTİM VE AKADEMİK BİLGİLER

Lise **2005-2009** : Denizli Ufuk Anadolu Lisesi

Lisans **2009-2013** : Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Yabancı Dil : İngilizce

Başarılar : 2011-2012 Türkiye Üniversitelerarası Bayan Futsal Ligi (ÜNİ-LİG) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Türkiye 3.lüğü

2012-2013 Türkiye Üniversitelerarası Bayan Futsal Ligi (ÜNİ-LİG) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Türkiye 2.liği